T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/428
KARAR NO : 2024/345
KARAR TR : 07/10/2024

ÖZET: Adli yargı yerinde açılan davanın öncesinde idari yargı yerince aynı konuda verilmiş kesin veya kesinleşmiş bir görevsizlik kararının bulunmadığı anlaşıldığından, 2247sayılı Kanun'un 19. maddesinde belirtilen koşulların oluşmaması nedeniyle, aynı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yöntemine uygun bulunmayan BAŞVURUNUN REDDİ gerektiği hk

K A R A R

Davacı : Y. Ü.
Vekili : Av. F. I.
Davalı : Bitlis Valiliği

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin 21/07/2023 tarihinde idarenin vermiş olduğu sınır dışı kararı nedeniyle, Van Geri Gönderme Merkezine gönderildiğini, daha sonra Gaziantep Oğuzeli Geri Gönderme Merkezine sevk edildiğini, müvekkilinin serbest bırakıldığı 21/01/2024 tarihe kadar geri gönderme merkezinde tutulduğunu, müvekkilin 185 gün boyunca geri gönderme merkezinde kanuna açıkça aykırı şekilde özgürlüğünden yoksun kalması ve ailesinden uzak kalması nedeniyle temel hak ve özgürlüklerinin ağır şekilde ihlal edilerek mağdur olduğunu ileri sürerek müvekkilin idari gözetim kararı nedeniyle toplamda 185 gün tutulması nedeniyle uğradığı zararlardan dolayı fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere şimdilik 200.000 TL maddi ve 400.000 TL manevi tazminat olmak üzere toplamda 600.000TL tazminatın haksız idari gözetimin başlama tarihi olan 21/07/2023 tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Van 1. İdare Mahkemesi 22/05/2024 tarih ve E.2024/636, K.2024/1036 sayılı kararı**ile, uyuşmazlığın adli yargı yerinde görülmesi gerektiği gerekçesiyle, davanın görev yönünden reddine karar vermiş, dosya içerisinde kesinleşme şerhinin bulunmaması nedeniyle Uyuşmazlık Mahkemesince Van 1. İdare Mahkemesinin 22/05/2024 tarih ve E.2024/636, K.2024/1036 sayılı kararının kesinleşip kesinleşmediği sorulmuş, mahkemesinden gelen 24/09/2024 tarihli cevabi yazıda *"dava dosyasının henüz kesinleşmediği"* belirtilmiş olup, Mahkememizce UYAP üzerinden yapılan kontrolde de görevsizlik kararının kesinleşmediği teyit edilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dava dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden; Irak uyruklu davacı tarafından, davacı hakkında tesis edilen sınır dışı işlemi sonrasında alınan idari gözetim kararı nedeniyle hukuka aykırı olarak geri gönderme merkezinde fazladan tutulduğundan bahisle oluştuğu iddia edilen fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 200.000-TL maddi, 400.000-TL manevi tazminatın haksız işlem tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalı idarece ödenmesine karar verilmesi talebiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.*
>
> *Olayda, uyuşmazlığın davacının Geri Gönderme Merkezinde tutulma ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 57'nci maddesinde düzenlenen idari gözetim altına alınmaktan kaynaklandığı, başka bir anlatımla davanın, davacı hakkında 6458 sayılı Kanun uyarınca sınır dışı edilmek üzere idari gözetim altına alınması için yapılan işlemler sırasında uğranılan maddi ve manevi zararların tazmini istemine yönelik olduğu, sınır dışı işlemlerinin tek başına idari gözetim altına alınması sonucunu doğurmadığı ve idarelerce işlem tesis edilirken idari gözetim kararının ayrı bir değerlendirme sonucu alındığı, aynı Kanunun 57'nci maddesi uyarınca İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından alınan idari gözetim kararlarının Sulh Ceza Hakimliğince çözümlenmesi gerektiği, hukuka uygunluk denetiminin idari yargı koluna ait olmayan işlemin, hukuka aykırılığından kaynaklı tazminat isteminin idare mahkemelerince değerlendirilmesinin mümkün olmadığı ve adli yargı mercileri tarafından çözüme kavuşturulması gerektiği anlaşıldığından, uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargı yerinde görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır..."*

3. Davacı, idari yargıda verilen görevsizlik kararı kesinleşmeden 100.000 TL maddi ve 150.000 TL manevi olmak üzere toplamda 250.000 TL tazminat davalıdan tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **Bitlis Asliye Hukuk Mahkemesi 25/07/2024 tarih ve E.2024/429 sayılı kararı**ile, davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılıKanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...İdari gözetim kararı nedeni ile açılan tazminat davalarında Uyuşmazlık Mahkemesince adli yargının görevli olduğu yönünde değerlendirme yapılmış, Uyuşmazlık Mahkemesinin anılan kararlarında gerekçe olarak, 6458 sayılı Yasada idari gözetim kararına karşı sulh ceza hakimliğine başvurulacağının düzenlendiği, aynı işlemden kaynaklanan tazminat istemli davalara da adli yargı yerinde bakılacağı belirtilmiştir.(Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 31/10/2022 tarih, 2022/473 esas ve 2022/517 karar sayılı kararı).

Anayasa Mahkemesinin aynı idari işlem nedeni ile hak ihlali gerekçesi ile yapılan başvurular sonucu verdiği kararlarında ise "sulh ceza hakiminin idari gözetim kararının hukuka uygun olduğuna hükmetmesi durumunda 2577 sayılı Yasanın 2.maddesinde öngörülen tam yargı davasının idari gözetim kararının hukuka aykırı olduğu şikayetlerine bağlı tazminat istemi yönünden etkisiz hale geleceği anlaşılmaktadır. Bu gibi hallerde sulh ceza hakiminin idari gözetim kararının hukuka uygun olduğuna dair kararının kesinleşmesinden itibaren süresi içinde doğrudan Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulabilir. Ayrıca herhangi bir idari gözetim kararı olmaksızın özgürlüğünden yoksun bırakılanların idari gözetim altına alınmış olmasından doğan zararlar için doğrudan idari yargı mercilerinde tam yargı davası açabileceği konusunda tereddüt bulunmamaktadır" denilmek sureti ile idari gözetim kararı halinde tazminat istemli davalarda görevli yargı yerinin 2577 sayılı Yasanın 2.maddesi uyarınca idari yargı mercileri olduğu açıkça belirtilmiştir. (Anayasa Mahkemesi'nin 03/12/2020 tarih, 2020/12454 başvuru numaralı kararı)

Dava dilekçesi incelendiğinde davacının tazminat istemine konu uygulamaların davalı idare işlemlerine dayandırdığı, davanın idare aleyhine açıldığı, davalı idarenin kamu tüzel kişiliği olup, işlem ve eylemlerinin kamusal nitelik taşıdığı dava konusu tazmin isteminin de 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi uyarınca idari yargı yerinde görülmesi gerektiği, Anayasa Mahkemesinin yukarıda yazılı kararı, T.C. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 06.05.2024 tarih 2024/52 E. 2024/165 K., Van BAM 2.HD: 2023/1221 E.2023/710 K. Kararıyla bu hususun sabit olduğu, uyuşmazlığın adli yargı görev alanında kalmadığı anlaşılmakla;"

5. Bitlis Asliye Hukuk Mahkemesi, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için adli yargı dava dosyası aslını Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiş, idari yargı dava dosyasının aslı Mahkememizce Van 1. İdare Mahkemesinden temin edilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. Anayasa'nın *"Uyuşmazlık Mahkemesi"* başlıklı 158. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkilidir..."

7. 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un*"Mahkemenin görevi"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir.

Özel kanun uyarınca hakeme başvurulmasının zorunlu olduğu hallerde, eğer hakemlik görevi hakim tarafından yerine getirilmiş ise bu merci, davanın konusuna göre, yukarıdaki fıkrada yazılı adli veya idari yargı mercilerinden sayılır."

8. 2247 sayılı Kanun'un "*Yargı merciilerinin uyuşmazlık mahkemesine başvurmaları* " başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler.

(Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008 – 5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir."

9. 2247 sayılı Kanun'un *"İncelemede izlenecek sıra"* başlıklı 27. maddesi şöyledir :

"Uyuşmazlık Mahkemesinin, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceleyeceği; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

10. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında; Raportör-Hâkim Süleyman ARIDURU'nun, 2247 sayılı Kanun'da öngörülen koşulları taşımayan başvurunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra,gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Dosyanın incelenmesinden, davacının idari gözetim kararı nedeniyle toplamda 185 gün geri gönderme merkezinde tutulması nedeniyle oluşan maddi ve manevi zararlarının ödenmesi istemiyle idari yargı yerinde açılan davada, idare mahkemesince görevsizlik kararı verildiği, bu karara karşı karar kesinleşmeksizin davacı tarafından aynı istemle adli yargı yerinde de dava açıldığı ve ardından adli yargı yerince dava dosyasının 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği anlaşılmıştır.

12. Bitlis Asliye Hukuk Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesine başvurabilmesi için, idari yargı yerince aynı konuda verilmiş kesin veya kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunması gerektiği açıktır. Oysa olayda, idari yargı yerince davacı hakkında aynı konuya ilişkin olarak verilmiş bir görevsizlik kararı bulunduğu halde bu kararın kesinleşmediği, böylece ortada Kanunda öngörülen biçimde, adli yargı yerinde açılan davanın öncesinde, idari yargı yerince aynı konuda verilmiş kesin veya kesinleşmiş bir görevsizlik kararının bulunmadığı görülmektedir.

13. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurulduğunda, Bitlis Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan başvurunun öncesinde idari yargı yerince aynı konuda verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmadığı anlaşıldığından, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde belirtilen koşulları taşımayan Bitlis Asliye Hukuk Mahkemesinin 25/07/2024 tarih ve E.2024/429 sayılı başvurusunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

2247 sayılı Kanun'un 19. maddesinde belirtilen koşulları taşımayan Bitlis Asliye Hukuk Mahkemesinin 25/07/2024 tarih ve E.2024/429 sayılı BAŞVURUSUNUN REDDİNE,

07/10/2024 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Seyfi
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	HAN

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN